

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

№ 11.00-60
23.10. 1997 г.
СОФИЯ

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

**ОТНОСНО: УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТ НА
§ 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС (ДВ, БР. 62 ОТ 1997 Г.)**

Искането за установяване на противоконституционност на § 1 от ЗИД на Наказателния кодекс е повдигнато от група (52) народни представители от 38-ото Народно събрание.

С определение от 22 септември 1997 г. по к. д. № 13 от 1997 г. Конституционният съд е допуснал разглеждането по същество и е конституирал Министерския съвет като заинтересувана страна по делото с възможност да изрази становище по него.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В искането се твърди, че разпоредбата на § 1 от ЗИД на Наказателния кодекс противоречи на Конституцията.

Считаме, че искането е неоснователно, като излагаме следните съображения:

Законовите признаци на неизбежната отбрана са очертани в чл. 12 от Наказателния кодекс. Разпоредбата съдържа четири изисквания за допустимост на неизбежната отбрана:

а/ нападение;

б/ непосредственост;

в/ противоправност, и

г/ насоченост срещу гържавни или обществени интереси, личността или правата на отбраняващия се или друго.

Основната предпоставка за възникване на неизбежната отбрана е наличие на **нападение**.

В текста на чл. 12, ал. 1 от Наказателния кодекс се сочи, че неизбежната отбрана се извършва за защита от “противоправно нападение”. Не се поставя никакво допълнително изискване досежно противоправността на нападението. Не се изисква по-специално това, противоправността му да е наказателна. Ето защо както в правната теория, така и в съдебната практика се приема, че нападението по чл. 12 от Наказателния кодекс **не следва да бъде непременно престъпление** или дори да противоречи на наказателноправна норма, осъществявайки от обективна страна състава на очертано от нея престъпление. В немалко случаи институтът на неизбежната отбрана намира място спрямо защитни деяния, с които се пресичат и административни правонарушения. По тези съображения следва да се възприеме принципната теза, че не само наказателнопротивоправното, а поначало всяко противоправно нападение е годно да обоснове допустимост на неизбежна отбрана. В теорията не се оспорва, че противоправността е свойство на проявата, която е в отношение на противоречие с някаква повелителна (задължаваща или забраняваща) правна норма.

С други думи, неизбежната отбрана е допустима срещу нападенията, които са неправомерни и имат за обект правноохраняем интерес. В тази връзка по прилагането на чл. 12 от Наказателния кодекс има трайна съдебна практика в случаите на противоречиво прилагане на института на неизбежната отбрана от съдилищата.

В посочената съдебна практика ясно и точно се определят с оглед на конкретни хипотези кога се предоставя право на гражданите да

отблъснат нападението чрез причиняване на вреди на нападателя, значението на защитавания и увреден обект, степените на опасността, мястото и времето на нападението, броят на нападателите и др.

В съдебната практика по пътя на тълкуването в голяма степен са очертани хипотезите, визуирани в новата ал. 3 на чл. 12 от Наказателния кодекс. Законното им регламентиране е само начин на по-детайлно прецизиране на института на неизбежната отбраната, извлечено от огромен брой конкретни житейски хипотези, с оглед на очертаване и по-точно дефиниране на понятието “правнозащитен интерес” и “непосредствено противоправно нападение”.

В искането на групата народни представители се посочва, че се “въвеждат обективни критерии, при които се презумира законово непревишаване на пределите на неизбежната отбрана независимо от характера и опасността на нападението”. Считаме твърдението за неправилно. Обратното - законово се очертават конкретни обективни обстоятелства, с изброяване в известна степен казуистично на хипотези на нападения с висока степен на обществена опасност, при които независимо от характера и опасността на защитата не се стига до **явно несъответствие** с осъществено нападение, заради което и самата защита е в необходимите предели. По подобен начин законово е уредено в наказателните кодекси на няколко щата в САЩ, че няма несъответствие с нападението и защитата е правомерна, когато нападателят е умъртвен в дома на отбраняващия се, посягайки му на неговата личност и имущество. (вж. чл. 35.15 от НК на щата Ню Йорк). Така че преценката на законодателя за по-голямо конкретизиране на хипотезите на неизбежната отбрана е с цел избягване на абстрактни критерии, които да попречат на еднаквото и точно прилагане на закона спрямо всички граждани.

С оглед на горното новата ал. 3 на чл. 12 от Наказателния кодекс не е противоконституционна, а развива института на неизбежната отбрана за своевременно отблъскване на посегателства

срещу държавните и обществени интереси, личността на законните права на гражданите и като начин на законово уреждане на трайна съдебна практика.

В заключение считаме, че искането за установяване на противоконституционност на § 1 от ЗИД на Наказателния кодекс не следва да бъде уважено.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

Иван Костов/